

ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ У ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті розглядається питання організації охорони життя, здоров'я дітей в умовах дошкільного навчального закладу.

Ключові слова: безпека життєдіяльності, охорона здоров'я, особиста безпека, дошкільний навчальний заклад.

Проблема безпеки перебування дитини, тобто досягнення комфортних умов життєдіяльності – першочергове завдання кожного дошкільного навчального закладу.

Сьогодні, зважаючи на серйозні кроки, що вживаються у сфері законодавчого регулювання питань забезпечення нормальних умов охорони праці, дошкільний навчальний заклад лишається домінуючим інститутом, який забезпечує право дитини на охорону здоров'я, здорового способу життя. Здоров'я, його охорона та зміцнення, безпека дітей повинні бути життєвою стратегією, пріоритетом у роботі кожного дошкільного навчального закладу.

Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» передбачає вимоги щодо безпеки життєдіяльності дітей у змістовій лінії «Фізичний розвиток».

Для виконання цих вимог у дошкільних навчальних закладах доцільним буде створення комплексної системи роботи з ОБЖ з кадрами дошкільного навчального закладу, батьками, дітьми та громадськістю.

Реалізуючи завдання Базової програми, педагогами розроблені програми роботи з безпеки життєдіяльності дітей у дошкільних закладах:

- «Дитина в докiллi» Л. Калуської;
- «Абетка безпеки дитини» Л. Якименко та близько десяти педагогами дошкільних навчальних закладів.

В організації навчально-виховної роботи з питань безпеки життєдіяльності дошкільників доцільно визначити три основні напрями:

- така робота не повинна обмежуватися засвоєнням норм та правил; дітей необхідно навчати обачності, навичок орієнтування і швидкої реакції в екстремальних ситуаціях;
- максимального ефекту можна досягти, якщо буде прослідковуватися єдина стратегічна лінія у діяльності педагогічного, дитячого та батьківського колективів;
- слід урахувати деякі принципові аспекти роботи з дітьми, які суттєво відрізняються від аналогічної роботи з дорослими (розповіді, відеофільми про наслідки пожеж, повеней, інших небезпек).

Відкритим залишається питання, чи доцільно говорити з дітьми дошкільного віку про можливі трагічні наслідки нещасних випадків, про смерть однолітків. Однозначного ставлення до цієї думки ні серед педагогів, ні серед

батьків немає. Вирішувати це слід у кожному конкретному випадку, враховуючи рівень дітей, їх індивідуальні особливості, можливості дорослих. Необхідно пам'ятати: навчаючи дітей безпечній поведінці, важливо не чалюкати їх, не зламати їхньої природної допитливості та зацікавленості оточуючим світом. Головне правило для вихователів та батьків – не лякати дітей можливою небезпекою, а виховувати розумну обережність.

Перевагу в навчально-виховному процесі бажано надавати цікавим довірливим бесідам, розмовам, моделюванню та аналізу певних ситуацій, дидактичним та сюжетно-рольовим іграм.

Більше уваги приділяти організації різних видів діяльності, спрямованих на набуття певних навичок поведінки, досвіду, самостійного пошуку виходів з непростих ситуацій, навчанню приймати виважені, продумані рішення. Адже все, чого навчають дітей, вони повинні вміти застосовувати в реальному житті, на практиці.

Щоб здійснювати плідну роботу з дітьми, потрібно систематично проводити роботу з педагогічним колективом та батьками, перед якими стоять три найважливіші завдання:

1. Створити безпечні умови для життєдіяльності дитини.
2. Сформувати в дитини уміння передбачати наслідки своїх вчинків.
3. Виробити в дитини навички практичних дій під час виникнення небезпечних ситуацій.

Для цього потрібно використати весь арсенал методичної роботи з педагогічними працівниками. Така робота має бути комплексною та різноплановою. Перш ніж чомусь навчати дошкільників, педагоги повинні самі отримати чіткі знання та оволодіти навичками щодо зазначеного питання. Але головне – донести до свідомості дітей розуміння про цінність, неповторність кожної людини, викликати у них бажання дбати про власне здоров'я, бути обачними та цінувати особисту безпеку й життя. Але навчаючи, вихователь, перш за все, має здійснювати педагогічно-виховну роботу, керуючись наступними захисними принципами:

- перебування дітей у полі зору дорослих та підтримання контакту з ними – запорука особистої безпеки кожного вихованця;
- формування у дітей уявлень про існуючу в навколишньому середовищі небезпеку (зокрема, від незнайомих) – основний метод захисту дітей;
- вироблення і доведення до автоматизму у дітей звички зачиняти двері – засіб особистого захисту вихованців та їхнього житла від злодіїв;
- виховання у дітей розсудливості та обережності при виборі місць для ігор – запобігання випадкам дитячого травматизму.

Важливою формою роботи з дошкільниками та колективом дошкільного навчального закладу із забезпечення безпеки у НС відповідно до Постанови Прем'єр-Міністра України від 10.02. 2000 року №2-дск, рекомендацій МОН України від 21.02. 2000 року №1/9-38 було започатковано проведення щорічно у травні «Тижня безпеки дитини», який повинен мати на меті поліпшення якості навчально-виховної роботи з дітьми з питань особистої безпеки та

захисту життя, вдосконалення теоретичних знань та практичних навичок педагогів з формування у дошкільнят ціннісного ставлення до власного здоров'я та життя, пропаганди здорового способу життя серед дітей та батьків та ін.

Ефективність роботи з питань безпеки життєдіяльності дитини значною мірою залежить від позитивного прикладу дорослих. Педагогам слід не тільки враховувати це в особистій поведінці, але й приділяти цьому значну увагу під час роботи з батьками. Важливо, щоб батьки усвідомили, що не можна вимагати від дитини дотримання будь-якого правила поведінки, якщо вони самі не завжди його дотримуються. Педагоги та батьки мають порозумітися між собою, адже різні вимоги, що висуваються вдома та в навчальному закладі, можуть викликати у них розгубленість, образу або навіть агресію.

Спільна робота з педагогами, дітьми, батьками забезпечить дітям перед вступом до школи різноманітно та повно засвоїти навички практичної безпечної життєдіяльності й усвідомити, що їхнє життя та здоров'я – це найдорожче багатство. А дотримання дітьми правил безпечної поведінки та захисних принципів обов'язково допоможе їм у різних життєвих ситуаціях.

Сучасне життя доводить необхідність забезпечення безпеки життєдіяльності в умовах дошкільних установ. Для цього на виконання Закону України «Про дошкільну освіту» з метою охорони життя і здоров'я дітей у дошкільних навчальних закладах провідними фахівцями МОН України запропоновані до обов'язкового виконання такі вимоги:

I. ДОГЛЯД ЗА ДІЛЯНКОЮ ТА ПРИМІЩЕННЯМ

1. Будівлю дошкільного навчального закладу, ігрові майданчики та територію необхідно утримувати в чистоті та порядку.

2. Постійно здійснювати технічний контроль за станом приміщення закладу та його території (стін, стелі, вікон, дверей, меблів, фізкультурного обладнання, електромережі, вентиляційних і санітарно-технічних установок, водогону, газопроводу, каналізації, майданчиків, тіньових навісів тощо).

3. З дахів будівель, які є на території закладу, необхідно своєчасно згрібати сніг, не допускати утворення бурульок. Доріжки, східці, ігрові майданчики необхідно чистити від снігу, льоду та посипати піском.

4. Ділянка дошкільного навчального закладу повинна бути огорожена парканом. Хвіртку та ворота слід завжди тримати зачиненими. Щодня, до приходу дітей і в кінці дня, територію слід підмести та полити. Сміття складати в контейнер для сміття, який закривається кришкою та знаходиться на господарчому подвір'ї.

5. Каналізаційні люки на території закладу повинні бути закриті. На ділянці не має бути предметів, що загрожують життю та здоров'ю дітей.

6. Відповідно до санітарно-гігієнічних вимог за відсутності централізованої системи водопостачання туалети вигрібного типу влаштовують у віддаленій частині території. Прибирати їх слід не менше трьох разів на день,

використовуючи засоби дезінфекції. Туалети для дорослих завжди повинні бути зачинені. Вигрібні ями щільно закриті.

7. Обладнання на ігрових та спортивних майданчиках має бути стійким, закріпленим, з міцними поручнями, відповідним до віку дітей, без гострих кутів. Пісочниці обладнують відповідно до санітарно-гігієнічних вимог. Перед прогулянкою дітей пісок слід обов'язково опшпарювати окропом.

8. У будівлях дошкільних навчальних закладів, що мають два і більше поверхів, сходи повинні мати поручні з прямими, часто розставленими планками. Пожежні драбини та драбини на горище необхідно закривати щитами в нижній частині, вихід на горище замикати на замок. Вхідні двері закладу повинні мати дзвінок, засув на висоті, не доступній дитині, і бути постійно зачиненими. Забороняється допускати на територію закладу та у приміщення сторонніх осіб.

9. У будівлях, які мають два і більше поверхів, групи для дітей до трирічного віку розташовують на першому поверсі. Розміщення цих груп на другому поверсі допускається лише за наявності окремого виходу та зручних сходів. На вхідних дверях не повинно бути пружин.

10. Вікна, кватирки повинні закріплюватися засувками та відкриватися всередину приміщення.

11. Віконні шибки необхідно тримати в чистоті, не завішувати прикрасами, довгими занавісками, мити вікна слід щодаки.

12. У дошкільних навчальних закладах із пічним опаленням печі повинні бути витоплені не пізніше ніж за годину до приходу дітей. У дитячих будинках печі слід топити вранці до підйому дітей. Радіатори центрального опалення загороджують сітками, що знімаються чи відкриваються для прибирання. Сітки необхідно закріплювати.

13. Усі приміщення закладу необхідно прибирати відповідно до вимог санітарних правил утримання дошкільних навчальних закладів. Щоранку, до приходу дітей, проводити вологе прибирання з дезінфікуючими засобами та провітрювати всі приміщення.

14. Усі працівники мають дотримуватися вимог пожежної безпеки, вміти користуватися вогнегасниками, знати план евакуації дітей.

15. У дошкільному навчальному закладі на видному місці необхідно розмістити номери телефонів адміністрації закладу, міського (районного) відділів освіти, швидкої медичної допомоги, пожежної охорони, аварійної газу, води тощо.

II. ДОГЛЯД ЗА ДІТЬМИ

1. Працівники дошкільного навчального закладу відповідають за збереження життя і здоров'я дітей.

2. Батьки повинні приводити дітей до дошкільного навчального закладу добре вимитими, одягненими в чистий одяг, підстриженими, з обрізаними нігтями. Батьки не повинні входити до групових кімнат без потреби.

3. Приводячи дітей до дошкільного навчального закладу, батьки зобов'язані передавати дитину вихователеві. Увечері вихователі зобов'язані передати дитину батькам.

4. Дітей у дошкільному навчальному закладі необхідно привчати до чистоти й охайності: мити руки перед прийомом їжі та після користування вбиральною, після їди полоскати рот, улітку перед сном мити ноги.

5. Улітку всі заняття і, за можливості, сон слід організовувати на свіжому повітрі.

6. Харчування дітей повинно бути доброякісним, різноманітним, достатнім і відбуватись у чітко встановлені години. Воду для пиття слід давати тільки кип'ячену, зберігати її в чистій закритій посудині, чашки для води повинні бути накриті серветкою.

7. Забороняється приносити в групу окріп, гарячу їжу. Страви мають видаватись з кухні охолодженими. Нести їжу у групові кімнати можна лише тоді, коли в коридорах і на східцях немає дітей. Не можна брати чергових дітей до кухні для отримання їжі. Не можна саджати дітей за столи під час роздавання їжі.

8. Забороняється миття посуду в присутності дітей. Засоби для миття та чищення слід тримати у недоступному для дітей місці.

9. Кожна дитина повинна мати окреме ліжко, білизну, подушку, ковдру, матрац, рушник. У разі відсутності спальні постільна білизна кожної дитини зберігається в окремому підписаному мішку.

10. В умивальній кімнаті має бути вішалка з гачками для рушників за кількістю дітей. Рушники необхідно замінювати не рідше одного разу на тиждень, за потреби — частіше. Постільну білизну щодня витрушувати та замінювати щодаки. Білизна, рушники обов'язково повинні бути підписані. Систематично провітрювати подушки, ковдри і матраци.

11. У груповій кімнаті всі меблі, картини, вазони мають бути закріплені. На шафи не можна ставити вазони з квітами, об'ємні іграшки тощо.

У недоступному для дітей місці слід тримати ліки, сірники, булавки, ріжучі та колючі предмети тощо. Забороняється забивати цвяхи на рівні зросту дітей. Для занять з дітьми використовують ножиці тільки з тупими кінцями, і користуватись ними дозволяється лише під наглядом дорослого.

12. Технічні засоби навчання та електроприлади слід зберігати у недоступному для дітей місці. Роботу з комп'ютером необхідно розпочинати лише в старшому дошкільному віці. Тривалість занять не повинна перевищувати 12 хвилин. Електропроводка у приміщеннях, де можуть перебувати діти, повинна бути ізольованою, розетки та вимикачі — недоступними дітям.

13. Збираючись на прогулянку, вихователь забирає дітей, які першими одяглися, і виходить на майданчик, а решту дітей виводить на майданчик помічник вихователя.

14. Під час перебування дітей на території дошкільного навчального закладу слід пильно стежити за тим, щоб діти не виходили за межі закладу, не зривали отруйних рослин, ягід, грибів, трави тощо.

15. Повертаючись із прогулянки, вихователь повинен перевірити, чи всі діти на місці. Вихователь повинен іти ззаду, в першій парі ставити найбільш організованих дітей. Дітей до 3-х років супроводжує на прогулянку і під час повернення з прогулянки помічник вихователя.

16. Плануючи екскурсію чи прогулянку за межі дошкільного навчального закладу, вихователь зобов'язаний завчасно оглянути місце прогулянки, повідомити про це адміністрацію закладу, вказавши кількість дітей, яких він бере з собою. Виводити дітей за межі закладу можна тільки в супроводі двох дорослих. Діти, які не можуть з тих чи інших причин виходити за межі закладу, за розпорядженням завідувача передаються в іншу групу під відповідальність педагогічного працівника закладу.

17. Під час прогулянки вихователь повинен тримати в полі зору всіх дітей. Повертаючись із прогулянки, вихователь повинен перевірити, чи всі діти присутні, вишикувати їх парами в колону. Один з дорослих має йти в кінці колони, стежачи, щоб діти не відставали та не відходили вбік.

18. Під час переходу з дітьми через вулицю необхідно дотримуватися правил дорожнього руху. У великих містах слід уникати прогулянок по вулиці з інтенсивним рухом.

19. Дошкільні навчальні заклади, що розташовані біля трамвайних та залізничних колій, повинні мати вхід із протилежного боку. Не допускати прогулянок та ігор дітей біля трамвайних та залізничних колій.

20. Під час прогулянки до водойми купання дозволяється лише в попередньо перевірених неглибоких місцях за умови невеликої групи дітей (8-10 дітей). Купання групи дітей дозволяється лише під наглядом не менше ніж двох дорослих. Одночасно може купатися група дітей до 5 осіб (решта залишається на березі під наглядом дорослого).

21. Прогулянки до водойми проводяться лише з дітьми 6-го (7-го) року життя.

22. Катання дітей на човнах категорично заборонено.

23. Сонячні ванни дітям можна приймати лише за призначенням та наглядом медичного працівника. Діти повинні обов'язково бути в легкому головному уборі.

24. Під час проведення занять із плавання у басейні дотримуватись вимог правил безпечної поведінки на воді.

25. Працівникам обов'язково суворо дотримуватись вимог санітарних правил для дошкільних навчальних закладів.

III. ПОПЕРЕДЖЕННЯ ІНФЕКЦІЙНИХ ТА ВІРУСНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

1. Під час прийому дітей до дошкільного навчального закладу вихователь оглядає кожну дитину, перевіряє чистоту її тіла, волосся, білизни. У разі виявлення захворювання вихователь відправляє її з батьками до лікаря.

2. Медичний працівник проводить огляд усіх дітей відповідно до спільного наказу Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства освіти і науки України від 30.08.2005 р. № 432/496. Діти, які не відвідували дошкільний навчальний заклад понад три дні, приймаються до закладу медичним працівником за довідкою лікаря.

3. Дитину, яка захворіла протягом дня у дошкільному навчальному закладі, необхідно негайно ізолювати від інших дітей та повідомити про це батьків. Після одужання дитину можна приймати до закладу лише з дозволу лікаря.

4. У період, коли виявлено інфекційне захворювання, слід провести запобіжні заходи та неухильно дотримуватися санітарних вимог відповідно до вказівок медичного працівника.

5. З метою попередження шлунково-кишкових захворювань, отруєння дітей їжею зберігати продукти харчування треба згідно з вимогами Інструкції з організації харчування дітей у дошкільних навчальних закладах, затвердженої спільним наказом Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства освіти і науки України від 17.04.2006 № 298/227.

6. У дошкільному навчальному закладі необхідно проводити боротьбу з мухами, гризунами тощо відповідно до вимог санітарно-епідеміологічної служби.

7. Медичним та педагогічним працівникам слід постійно проводити санітарно-просвітницьку роботу з батьками.

8. У дошкільному навчальному закладі обов'язково повинна бути аптечка першої допомоги, укомплектована такими медичними препаратами: йод, розчин брильянтового зеленого, вата, бинт, ножиці, термометр, нашатирний спирт, клейонка, етиловий спирт тощо.

9. При прийомі на роботу обов'язковим є проходження медичного огляду. Впродовж роботи всі працівники дошкільного навчального закладу проходять медичні огляди відповідно до вимог чинного законодавства.

Застосування запропонованих вимог всіма учасниками освітнього процесу у своїй практичній діяльності допоможе ефективно реалізувати завдання Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі».

Отже, для якісної організації охорони життя і здоров'я дітей у дошкільному закладі потрібно правильно оцінювати зовнішні фактори й оперативну та адекватну реагувати на них.

Тільки при одночасному врахуванні всіх цих факторів можна говорити про створення дієвої системи комплексної безпеки.

Забезпечення безпеки залежить не тільки від оснащеності освітніх дошкільних навчальних закладів найсучаснішою технікою та обладнанням, а й насамперед від людського фактора, тобто від професійної компетентності людей, які відповідають за безпеку освітніх установ та навчального процесу, від злагодженості їх спільної роботи.

Список використаних джерел

1. Беленька Г.В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання : монографія / Г.В. Беленька. - К. : Світич, 2006. - 148 с.
2. Богініч О.Л. Шляхи вдосконалення системи підготовки фахівців дошкільної освіти / О. Л. Богініч // Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, 2008. – Вип. №1. – С 42 – 46.
3. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні : наук.-метод. посіб. / наук. ред. Кононко О. Л. – К. : Дошкільне виховання, 2003. – 243 с.
4. Рудік О. А. Настільна книга вихователя-методиста ДНЗ / О.А. Рудік. – Х. : Основа, 2010. – 331 с.

Барило О.А.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ДНЗ (У КОНТЕКСТІ ГУМАНІТАРНОГО ПІДХОДУ)

*Є особлива музика у Слові.
Вона лунає наче з вищих сфер.
Бо суть душі народної у мові
Кристалізується віки й тепер.*

В.Іващенко

У сучасних умовах розвитку високих технологій, як наслідку та результатів багатоміжового шляху еволюції людського суспільства, питання, пов'язані з організацією безпеки життєдіяльності дітей у ДНЗ, можуть розглядатись з урахуванням різних підходів до вказаної тематики. Це, перш за все, пов'язано безпосередньо з тими умовами, в яких перебувають сучасні діти, забезпеченням їх змістовним розвивальним середовищем.

За останні роки набуття Україною самостійності у вихованні дітей дошкільного віку питання безпеки життєдіяльності майже не вивчалось, тому робота в даному напрямі є вкрай необхідною і актуальною в наш час,